

Ks. Tadeusz Matras

XXIX SESJA SEKCJI BIBLISTÓW POLSKICH SIEDLCE — NOWE OPOLE 1991

Podlaska ziemia męczenników przyjęła biblistów w 1991 r. w Siedleckim Seminarium Duchownym w Siedlcach — Nowym Opolu. Nowowypbudowany gmach kilka kilometrów od stolicy diecezji, w pobliżu sosnowego lasu, w plenerze malowniczych pól, gościł biblistów w dniach 10—11 września 1991 r.

Spotkanie rozpoczęło się Mszą św. koncelebrowaną w kaplicy seminaryjnej pod przewodnictwem podlaskiego ordynariusza bpa dra Jana Mazura. W wygłoszonej homilii ks. Biskup powołał się na słowa Papieża—Polaka, w których stwierdzał, że nie jest właścicielem Objawienia, ale jego stróżem. Szczególny akcent położył na rozwój duszpasterstwa biblijnego w naszym społeczeństwie. Apelowano o organizowanie godzin i spotkań biblijnych mobilizujących do czytania i rozważania tekstów Pisma św. Dopominał się o dołożenie większej troski, aby zainteresować już studentów—alumnów w seminariach duchownych sprawą apostołstwa biblijnego.

Uczestników spotkania powitał rektor siedleckiego seminarium ks. dr hab. Roman Kravczyk. Radując się z pierwszego spotkania ludzi pochyłonych nad Biblią na ziemi podlaskiej, życzył im owocnych obrad a potem wielu osiągnięć w pracy dydaktyczno-naukowej jak również w życiu osobistym.

Obrady otworzył przewodniczący Sekcji Biblistów Polskich ks. prof. dr hab. Lech Stachowiak (Lublin — Łódź). Usprawiedliwił nieobecnych, z różnych powodów, wykładowców bibliсты. Zakomunikował o chorobie ks. doc. Tomasza Hergesela z Wrocławia prosząc o modlitwę w jego intencji. Wspominał zmarłych biblistów w ostatnim roku: ks. prof. Felicjana Kloneckiego z Gniezna i ks. dra Konrada Markłowskiego z Katowic, polecając wspólnie z uczestnikami obrad ich dusze miłosiernemu Bogu. Prosił również o zgłaszanie tematów na sesję w przyszłym roku. O protokołowanie przebiegu obrad poprosił ks. dra Tadeusza Matrasa (Kraków).

Przed południem obradom przewodniczył ks. dr hab. Stanisław Kur (Warszawa). Referat wygłosił ks. doc. dr hab. Jerzy Chmiel (Kraków), *Paradosis: interpretacja tradycji i hermeneutyka biblijna*, zaś komunikaty: ks. prof. dr hab. Jan Łach (Warszawa), *Te elpidi chairontes (Rz 12,12)* i s. dr Józefa Ewa Jezierska OSU (Wrocław), *Nieustanna przemiana — zasadą nowego życia (Rz 12, 1-3)*.

Ks. doc. J. Chmiel nie zakładając analizy samego pojęcia *paradosis* uczynił go terminem wywoławczym w przedstawieniu relacji hermeneutyki biblijnej do całości interpretacji tradycji Kościoła. Podjął zaś ten problem z tego powodu, że został on poruszony w dokumencie Międzynarodowej Komisji Teologicznej w 1990 r. odnoszącym się do interpretacji dogmatów.

Referent przeprowadził analizę rzeczownika *paradosis*, podał miejsce jego występowania w Nowym Testamencie oraz jego używania na oznaczenie tradycji żydowskiej i apostołskiej. Zauważył, że interpretacja tradycji należy do naczelnych zadań hermeneutyki, również biblijnej, szukającej związku tekstu biblijnego pomiędzy przekazem tradycji a określonym kontekstem kulturowym. Wreszcie wskazał na cztery typy hermeneutyki: obiektywnej typu pozytywistycznego, orientacji antropocentrycznej i kulturowej oraz metafizycznej. Ponieważ interpretacja Pisma św. nie dotyczy jedynie tekstu kanonicznego, ale przede wszystkim wiary w nim przekazywanej, dlatego musi nie tylko dotrzeć do najgłębszych struktur słownych ksiąg natchnionych, ale do podstawowej struktury dogmatycznej człowieka, w której została wyrażona prawda przekazana przez

Boga. Odwołując się do *Dei Verbum*, akcentującej szczególnie wartości hermeneutyki historyczno-krytycznej, przypomniał postulaty o interpretację teologiczną i eklezyjalną tekstów biblijnych, ukazującą najważniejsze kryterium hermeneutyki biblijnej – chryścocentryzm. W zakończeniu Autor referatu zwrócił uwagę, iż interpretacja biblijna w kontekście *paradosis* posiada ogromne znaczenie pastoralne zwłaszcza dla nowej ewangelizacji.

Ks. prof. J. Łach podejmując analizę tekstu Rz 12,12 przedstawił wskazania Apostoła Narodów skierowane do gminy chrześcijańskiej ukazując jej w niebie pełnię radości, jeśli zachowa wiarę w zmartwychwstałego Chrystusa. Chrześcijańską postawę napełnia bowiem nadzieja, o której św. Paweł mówi wiele razy, koncentrując ją w zmartwychwstaniu Pana. Apostoła ukazuje różnicę w nadziei Starego i Nowego Testamentu, w której ludzie odkupieni, posiadający nowe życie ofiarowywane przez Ducha Świętego, znajdują się już w realizacji nadziei, której przedmiotem jest dziedziczenie dóbr wysłuchanych przez zmartwychwstałego Odkupiciela. Według św. Pawła nadzieja chrześcijanina nie jest tylko rozważaniem, ale czymś bardzo konkretnym. Mocna nadzieja sprawia, że człowiek głębokiej wiary oddaje na ziemi chwałę Bogu, którego będzie oglądał twarzą w twarz dopiero w przyszłości. Tą nadzieją ma się dzielić i radować z innymi.

S. dr J.E. Jezierska OSU w oparciu o tekst św. Pawła starała się ukazać chrześcijanina istniejącego dla Pana dzięki odrodzeniu do życia przez śmierć i zmartwychwstanie Jezusa. Chrześcijanin istniejący dla Boga ma jak Jezus istnieć i żyć dla drugich. Rz 12,1-2 ukazuje dwie płaszczyzny przemiany człowieka, na których ma się dokonywać ontyczne upodobnienie do Pana. Życie konsekrowane Bogu ma polegać na całkowitym skierowaniu na Boga, ma do Niego należeć. Nierozdzielne związanie się z Bogiem jest naznaczone pełnieniem dobrych czynów czyli służbą dla drugich. Życie doczesne pojęte jako dar dla Boga i równocześnie dar dla drugiego człowieka przygotowuje chrześcijanina do pełnego życia z Bogiem w Jezusie Chrystusie w wiecznej chwale.

W godzinach popołudniowych obradom przewodniczył o. prof. dr hab. Hugolin Langhammer OFM (Lublin). Referat wygłosił: ks. Zdzisław Pawłowski (Włocławek), *Hermeneutyczna metoda opowiadania w egzegezie współczesnej*. Komunikaty podali: ks. dr hab. Roman Krawczyk (Siedlce), *Syrach – komentarz do księgi Przysłów* i ks. dr Stanisław Bielecki (Kielce), *Nowotestamentalne ujęcie terminu kairos*.

Ks. dr Zdz. Pawłowski podjął temat hermeneutycznej metody opowiadania w egzegezie, która zrodziła się w latach siedemdziesiątych tego wieku w Anglii, ale rozwinęła się szczególnie w Ameryce Północnej. Nie pozostaje obca w Izraelu, we Francji i w Niemczech. Stosuje się ją do większych perykop tekstowych a zmierza do odkrycia teologicznej koncepcji tekstu bez uciekania się do źródeł, z których wywodzi się księga. Podejmuje zatem trud odkrywania teologii tekstu. Opowiadanie biblijne staje się przedmiotem tej metody. Treść, retoryka i postacie narracji to zasadnicze elementy ze sobą związane. Narrator patrzy na nie z różnych pozycji: ideologicznej, historycznej, frazeologicznej i przestrzenno-czasowej. Najnowszy nurt w tej metodzie to próba zmierzająca do analizy opowiadania przez czytelnika pierwszy raz spotykającego się z tekstem biblijnym.

Ks. dr hab. R. Krawczyk widział w Syrachowym tekście komentarz do księgi Przysłów. Styl, wyrażenia, wspólne treści, bloki tematyczne oraz dydaktyczna funkcja mowy Syrachowej skłaniały do uznania jego tekstu za komentarz do tej księgi. Obie księgi mocno zostały zakorzenione w tradycji ludowej, w doświadczeniu religijnym Izraela. Przekaz Syrachowy w wielu miejscach okazuje się bogatszy, co wskazuje na rozwój myśli i doskonalenia postawy autora księgi. Bojaźń Boża według Syracha posiada szerszy zakres treściowy, bo obejmuje ona nie tylko zachowanie przykazań, ale miłość Boga, pokładanie w Nim ufności, wyrażanie wobec Niego postawy pokory. Utożsamianie przez Syracha mądrości z prawem okazuje się nowością w kręgu ksiąg dydaktycznych. Treści księgi Przysłów wywarły wpływ na poglądy Syracha, który przyjmując funkcję komentatora tej księgi nie tylko cytuje ją w swoim tekście, ale rozważa i wyjaśnia.

Ks. dr St. Bielecki termin *kairos* trudny w precyzyjnym przekładzie we współczesnych językach, a występujący 85 razy w pismach Nowego Testamentu, uczynił apelem skierowanym do każdego chrześcijanina, do oceny całego życia w perspektywie przyszłej chwały. Dla ukazania specyfiki ujęcia terminu *kairos* w Nowym Testamencie odwo-

łał się do pozabiblijnego jego użycia. *Kairos* przeszedł bowiem w ciągu wieków bogatą ewolucję, zanim uzyskał znaczenie czasu wyznaczonego każdemu stworzeniu a w nim również człowiekowi. W Nowym Testamencie został ubogacony w nowe treści mesjańskie i eschatologiczne, dzięki zbawczemu dziełu Chrystusa. *Kairos* Chrystusa to czas Jego przyjścia. Między czasem działalności ziemskiej Zbawcy a Jego powtórną paruzją znajduje się *kairos* każdego chrześcijanina. Św. Paweł przez to określenie przypomina podstawowe prawdy: zbawienie jest bliskie i dlatego sytuacja chrześcijanina ukierunkowana zostaje ku ponownej paruzji Jezusa.

Drugi dzień spotkania rozpoczęto Mszą św. koncelebrowaną pod przewodnictwem ks. bpa Edwarda Samseła (Łomża). Wygłoszona przez ks. Biskupa podczas niej homilia skoncentrowała myśli wokół ośmiu błogosławieństw.

Obrady w tym dniu toczyły się tylko przed południem. Przewodniczył im ks. prof. dr hab. Ryszard Rybinkiewicz SDB (Lublin). Referat wygłosił ks. doc. dr hab. Roman Bartnicki (Warszawa) *Strukturalizm i semiotyka w badaniach nad Ewangeliąmi*. Z komunikatem wystąpił ks. dr Bernard Wodecki SVD (Pieniężno), *Aspekty soteriologiczne przymierza synajskiego*.

Ks. doc. R. Bartnicki zainteresował się metodami badań egzegetycznych w ostatnich czasach. Pojawiające się w trzydziestych latach XX wieku w językoznawstwie różne odcienie strukturalizmu głosiły niemożliwość odczytania znaczenia przeżyć czy rzeczy, jeśli nie włączy się ich w strukturę, której stanowią część składową. Badania nad sposobami rozwoju i doskonalenia nowych metod biblijnych w oparciu o strukturalizm i semiotykę rozpoczęły się w 1969 r. Referent przedstawił etapy zastosowania metod strukturalno-semiotycznych w biblistyce, zasadnicze różnice między dotychczasowymi metodami historyczno-krytycznymi a nowymi strukturalno-semiotycznymi. Omówił prowadzone badania nad strukturą literacką Ewangelii podając: analizę stylistyczną (Radermakera) i wskazując na nawiązanie do hellenistycznej retoryki (Stadert) oraz nowe podejście do formy literackiej w lingwistyce niemieckiej, semiotyce francuskiej i strukturalizmie amerykańskim. Stwierdził w końcu, że metody strukturalistyczno-semiotyczne nie mogą zastąpić w biblistyce metod historyczno-krytycznych ale mogą je jedynie uzupełnić. Powstanie tekstu i jego związek z historią domagają się, by Ewangelie badano metodą historyczną. Powiązanie zaś obu metod może zapewnić lepsze poznanie i zrozumienie tekstu biblijnego.

Ks. dr B. Wodecki SVD przedstawił przymierze jako historię wkraczającego Boga w dzieje świata a szczególnie człowieka. Występując bowiem w funkcji zbawienia pozostaje jedną z zasadniczych części zbawczego planu Boga. Oparte na mocnym fundamencie – miłości Boga, przymierze synajskie niesie w sobie element soteriologiczny, czyniąc lud izraelski własnością Jahwe i dokonując ścisłego z Nim zjednoczenia. Soteriologicznych aspektów w przymierzu synajskim Referent dopatrywał się w samej propozycji Boga i fakcie zawarcia przymierza, ścisłym powiązaniu przymierza z faktem wybawienia z niewoli egipskiej, ustanowieniu ludu Bożego, nadaniu prawa, kulcie i sprawach z nim związanych, roli krwi i rytu związanego z krwią zwłaszcza z wylaniem jej na ołtarzu, uczcie wspólnoty, pośredniczej roli Mojżesza, ukierunkowaniu ku nowemu przymierzui i związku z nową Paschą.

Dyskusję podejmowano po wygłoszeniu każdego referatu, kumulowano ją po komunikatach. Przynosiła ona wiele ciekawych uwag i spostrzeżeń oraz wysuwała pytania pod adresem Referentów.

W końcowym etapie spotkania podano kilka komunikatów wydawniczych a ponadto o współpracy z Federacją Apostolstwa Biblijnego, o spotkaniu kumranologicznym w Mogilanach i jubileuszu Brytyjskiego Towarzystwa Zagranicznego Biblijnego.

Ustalono, że następane spotkanie biblistów będzie miało miejsce w Łomży, 16–17 września 1992 r.

W sesji Sekcji Biblistów Polskich w Siedlcach brało udział 56 wykładowców z różnych uczelni teologicznych w Polsce.

Ks. prof. L. Stachowiak – prezes Sekcji serdecznie podziękował ks. Rektorowi miejscowego Seminarium za przyjęcie biblistów oraz wytworzenie miłej i życzliwej atmosfery podczas ich pobytu i obrad w Siedlcach – Nowym Opolu.

Kraków

KS. TADEUSZ MATRAS

**LISTA UCZESTNIKÓW W XXIX SESJI SEKCJI BIBLISTÓW POLSKICH
W SIEDLCACH – NOWYM OPOLU, 10-11 IX 1991 r.**

1. ks. Bartnicki Roman, 00 489 Warszawa, ul. Książęca 21
2. ks. Bednarz Michał, 33 100 Tarnów, pl. Katedralny 6
3. ks. Bielecki Stanisław, 25 516 Kielce, ul. IX wieków 19 a
4. ks. Chmiel Jerzy, 31 012 Kraków, ul. św. Marka 10
5. ks. Chrostowski Waldemar, 02 107 Warszawa, ul. Dickensa 5
6. ks. Czajkowski Michał, 00 132 Warszawa, ul. Grzybowska 16-22/912
7. ks. Czyż Stanisław OMI, 64 211 Obra, ul. Szkolna 12
8. o. Dąbek Tomasz Maria OSB, 30 375 Kraków—Tyniec, ul. Benedyktyńska 37/39
9. ks. Dąbrowski Karol CSMA, 01 014 Warszawa, ul. Żytnia 3/9
10. ks. Dreja Antoni, 41 809 Zabrze, ul. Sikorskiego 102
11. ks. Dyrda Jan, 66 001 Zawada
12. ks. Frankowski Janusz, 05 081 Łaski Warszawskie, ul. 3 Maja 40/42
13. ks. Gądecki Stanisław, 62 200 Gniezno, ul. Seminaryjna 2
14. ks. Godlewski Zbigniew, 02 134 Warszawa, ul. 1-go Sierpnia 28/24
15. ks. Gołąbiewski Marian, 87 800 Włocławek, ul. S. Karnkowskiego 3
16. ks. Górny Mariusz SSP, 20 712 Lublin, ul. Laury 1
17. ks. Hałas Stanisław SCJ, 32 422 Stadniki 81
18. o. Jankowski Augustyn OSB, 30 375 Kraków—Tyniec, ul. Benedyktyńska 37/39
19. ks. Jelonek Tomasz, 31 127 Kraków, ul. Kochanowskiego 3/2
20. s. Jezierska Ewa Józefa OSU, 50 140 Wrocław, pl. Nankiera 16
21. Kapera Zdzisław, 30 408 Kraków, ul. Borsucza 3/58
22. ks. Koncewicz Tadeusz SDS, 55 038 Osola, Bagno 31
23. ks. Kończyk Adam, 26 600 Sandomierz, ul. Żeromskiego 2
24. ks. Kowalczyk Andrzej, 80 257 Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Słowackiego 79
25. ks. Krawczyk Roman, 08 110 Siedlce, Nowe Opole 173 b
26. ks. Kulesza Stanisław, 09 400 Płock, ul. abpa Nowowiejskiego 2
27. ks. Kur Stanisław, 01 815 Warszawa, ul. Dewajtis 3
28. o. Langkammer Hugolin OFM, 20 039 Lublin, ul. ks. Radziszewskiego 7
29. ks. Łach Jan, 01 842 Warszawa, ul. Reymonta 20/238
30. ks. Magda Michał SVD, 14 520 Pieniężno, Kolonia 19
31. ks. Matras Tadeusz, 31 058 Kraków, ul. Stradomska 4
32. bp Mazur Jan, Siedlce
33. ks. Mędała Stanisław CM, 00 047 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 3
34. Nawrot Marek, 02 793 Warszawa 130, Fundacja Misyjna Świeckich, skr. p. 254
35. ks. Ochliński Jan SVD, 48 300 Nysa, ul. Rodziewiczówny 15
36. ks. Ołów Antoni, 18 400 Łomża, Plac Jana Pawła II 1
37. ks. Ordon Hubert SDS, 20 057 Lublin, ul. K. Junoszy 7
38. ks. Paciorek Antoni, 33 100 Tarnów, ul. J. Bema 13
39. ks. Pawłowski Zdzisław, 87 800 Włocławek, ul. S. Karnkowskiego 3
40. ks. Pisarek Stanisław, 40 050 Katowice, ul. gen. Zajączka 2

41. ks. Poniży Bogdan, 60 830 Poznań, ul. Krasieńskiego 11/2
 42. o. Rosłon Józef Wiesław OFMConv, 00 225 Warszawa, ul. Zakroczymska 1
 43. ks. Rubinkowicz Ryszard SDB, 20 129 Lublin, ul. Kalinowszczyzna 3
 44. ks. Rumianek Ryszard, 01 815 Warszawa, ul. Dewajtis 3
 45. bp Samsel Edward, 18 400 Łomża, ul. Sadowa 3
 46. ks. Skoczyła Henryk CSMA, 30 074 Kraków, ul. Kazimierza Wielkiego 59 a
 47. ks. Stachowiak Lech, 90 458 Łódź, ul. Ks. Skorupki 1 a
 48. ks. Strzelecki Stanisław, 15 057 Białystok, ul. Bolesława Chrobrego 10/65
 49. bp Suski Andrzej, 09 400 Płock, ul. abpa Nowowiejskiego 2
 50. ks. Warzecha Julian SAC, 05 850 Ożarów Mazowiecki, ul. Kilińskiego 20
 51. ks. Włodarczyk Stanisław, 42 200 Częstochowa, ul. Św. Barbary 43
 52. ks. Wodecki Bernard SVD, 14 520 Pieniężno, Kolonia 19
 53. Wojciechowski Michał, 02 956 Warszawa, ul. Królewicza Jakuba 13/2
 54. ks. Załęski Jan, 04 175 Warszawa, ul. Ostrobramska 72
 55. ks. Zawiszewski Edward, 38 130 Pielplin, Plac Mariacki 7
 56. ks. Żukowski Henryk, 15 077 Białystok, ul. Warszawska 46

Michał Romanek OP

SYMPOZJUM „BIBLIA A KULTURA EUROPY” (ŁÓDŹ 1992)

W dniach 26—28 maja 1992 roku, w gościnnym gmachu Instytutu Fizyki Uniwersytetu Łódzkiego, odbyło się sympozjum poświęcone roli Pisma świętego w europejskim rzozwoju kulturalnym.

Trudno chyba przecenić wpływ Biblii i chrześcijaństwa na dzieje Europy, na jej literaturę i kulturę. Stąd każda refleksja nad korzeniami tej kultury jest cenna; tym cenniejsza, im bardziej kompetentna.

A kompetencji z całą pewnością nie brakowało uczestnikom łódzkiego sympozjum. Byli nimi zarówno polscy, jak i zagraniczni naukowcy – filologowie, historycy języka i inni. Choć trudno tu wymienić wszystkich, trzeba z pewnością zaznaczyć udział choćby pojedynczych przedstawicieli poszczególnych ośrodków uniwersyteckich. Pomysł zorganizowania tej konferencji zrodził się na Wydziale Filologicznym UŁ, z niego też wywodziła się znaczna część uczestników. I tak, spośród polskich badaczy, obecni byli m.in. profesorowie: Danuta Bieńkowska, Maria Kamińska, Anna Komornicka, Jerzy Starnawski (wszyscy z Łodzi), Irena Kwilecka (Poznań), Jerzy Woronczak (Wrocław), Edward Breza (Gdańsk), Maria Karpluk (Kraków), Jadwiga Zieniukowa (Warszawa), Bożena Matuszczyk (Lublin). Wśród gości zagranicznych gros stanowili przedstawiciele filologii rosyjskiej i białoruskiej (z Moskwy, Petersburga, Charkowa, Dniepropietrowska, Mińska). Reprezentowana była także Hiszpania.

Choć sympozjum zdominowane było przez naukowców świeckich, swoje referaty wygłosili na nim także dwaj duchowni: o. prof. Jacek Salij OP i ks. prof. Michał Czajkowski, obaj z Warszawy.

Trzy dni obrad, prelekcji i dyskusji, były zbyt bogate w treść, by móc je krótko opisać, zwłaszcza że referaty podzielone zostały na grupy tematyczne omawiane równolegle w kilku sekcjach. Spośród najbardziej interesujących zagadnień warto chyba wymienić szeroko potraktowaną problematykę staropolskich przekładów Biblii, wnikliwie ukazanie korzeni biblijnych współczesnych polskich imion i nazwisk, zasygnalizowany problem tłumaczenia Biblii na język potoczny, a także wpływ języka pierwszych europej-